

บทที่ 4

บริบทตำบลเขารวก

ในบทนี้จะนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบริบทตำบลเขารวก¹ ซึ่งแบ่งเนื้อหาเป็น 3 ส่วน ได้แก่ สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไป สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของตำบลเขารวก และข้อมูลด้านการบริการขั้นพื้นฐานต่างๆของตำบลดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไป

ในอดีตพื้นที่บริเวณที่ตั้งตำบลเขารวกในปัจจุบัน เป็นที่ราบเชิงเขาที่มีไม้รวกเป็นจำนวนมาก ทำให้ชาวบ้านกลุ่มแรกที่ส่วนใหญ่ย้ายถิ่นฐานมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบเห็นและนำไม้รวกเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เช่น สร้างที่อยู่อาศัย หรือคอกสัตว์ และเรียกภูเขาภูเขานั้นว่า “เขารวก” ซึ่งต่อมาบ้านเรือนที่ตั้งอยู่ในบริเวณดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันว่า บ้านเขารวก และเมื่อมีผู้คนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนมากขึ้น จึงกลายเป็นชื่อเรียกตำบลเขารวกในปัจจุบัน โดยแต่เดิมชุมชนเขารวกอยู่ในเขตการปกครองของตำบลลำสนธิ อำเภอชัยบาดาล ก่อนที่จะแยกออกมาเป็นตำบลเขารวก อำเภอลำสนธิในปี พ.ศ. 2528 จนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 4.1 สภาพบ้านเรือนในตำบลเขารวก

¹ ที่มาของข้อมูลรวบรวมและเรียบเรียงจาก เว็บไซต์ <http://www.thaitambon.com> สืบค้นวันที่ 9 ธันวาคม 2552 และแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2552-2554) ที่จัดทำโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเขารวก

1.1 อาณาเขตติดต่อและขอบเขตพื้นที่

ตำบลเขารวกมีระยะห่างจากที่ว่าการอำเภอลำสนธิ ประมาณ 11 กิโลเมตร และห่างจาก จังหวัดลพบุรีประมาณ 140 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลกุดตาเพชร จังหวัดลพบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลหนองรี จังหวัดลพบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลลำสนธิ จังหวัดลพบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลเกาะรัง จังหวัดลพบุรี

ภาพที่ 4.2 แผนที่ตำบลเขารวก

ตำบลเขารวกมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 30,234 ไร่ หรือประมาณ 48.375 ตารางกิโลเมตร โดยครอบคลุมหมู่บ้าน 6 หมู่ในเขตการปกครอง ดังนี้ คือ

บ้านวังทอง	หมู่ 1
บ้านเขารวก	หมู่ 2
บ้านเขารวกน้อย	หมู่ 3
บ้านคลองมะนาว	หมู่ 4
บ้านวังเงิน	หมู่ 5
บ้านเขารวกสามัคคี	หมู่ 6

1.2 สภาพพื้นที่โดยทั่วไป

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของตำบลเขารวกเป็นที่ราบสลับเนินสูงต่ำระหว่างภูเขา มีลำคลองตัดผ่านเป็นช่วงสั้นๆ แต่ไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้งได้เพียงพอ ไม่มีแหล่งต้นน้ำลำธาร โดยน้ำที่ใช้ในการอุปโภคส่วนใหญ่นำมาจากบ่อบาดาล ส่วนน้ำในการบริโภคได้จากการใช้ภาชนะรองเก็บน้ำฝนในฤดูฝนและซื้อจากผู้ผลิตภายนอก

สภาพพื้นที่ทั่วไปจึงเหมาะแก่การทำไร่และปลูกพืชล้มลุกหรือไม้ยืนต้นประเภททนแล้ง โดยมีพื้นที่ถือครองโดยเฉลี่ยครัวเรือนละ 10 ไร่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเอกสารสิทธิ์ประเภท สปก.

ภาพที่ 4.3 สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไป

2. สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของตำบลเขารวก

ในส่วนนี้จะนำเสนอสภาพทั่วไปทางสังคมและเศรษฐกิจของตำบลเขารวก ได้แก่ ลักษณะประชากร สภาพทางสังคม และสภาพทางเศรษฐกิจ ดังรายละเอียด

2.1 ลักษณะประชากร

จำนวนประชากรในตำบลเขารวก มีประชากรทั้งสิ้น 2,349 คน แบ่งเป็น ชาย 1,165 คน หญิง 1,184 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 48.55 คน 9 คนต่อตารางกิโลเมตร

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม ได้แก่ เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์
มันสำปะหลัง อ้อย ข้าวฟ่าง และเลี้ยงวัว และมีอาชีพเสริม คือ ทอผ้า และแปรรูปอาหาร

2.2 สภาพทางสังคมของตำบลเขารวก

สภาพทางสังคมของตำบลเขารวกในด้านการศึกษา สถาบันและองค์กรศาสนา ด้านสาธารณสุข
ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ในตำบลเขารวก มีรายละเอียด ดังนี้

1) การศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

- โรงเรียนบ้านวังทอง หมู่ 1
- โรงเรียนบ้านเขารวก หมู่ 2

โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

- โรงเรียนบ้านวังทอง หมู่ 1
- โรงเรียนบ้านเขารวก หมู่ 2

ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน จำนวน 1 แห่ง (หมู่ 5)

2) สถาบันและองค์กรศาสนา

วัด / สำนักสงฆ์ จำนวน 4 แห่ง

3) สาธารณสุข

สถานีอนามัยประจำตำบล / หมู่บ้าน จำนวน 2 แห่ง คือ

- สถานีอนามัยวังทอง
- สถานีอนามัยเขารวก

อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ 100

4) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

สถานีตำรวจ (ตำรวจชุมชน) จำนวน 1 แห่ง

จุดตรวจ (คุ้มยาม) จำนวน 1 แห่ง

ศูนย์ปฏิบัติการร่วมในการรักษาความสงบเรียบร้อยและบริการในชุมชน (ศูนย์อป
พร.) จำนวน 1 แห่ง

5) กลุ่มกิจกรรมต่างๆ ในตำบลเขารวก สามารถกล่าวโดยสรุปได้ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ในตำบลเขารวก

ที่	ชื่อกลุ่มเครือข่าย	หมู่ที่	กิจกรรม
1	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	1	ทำไม้กวาด
2	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	3, 4	ทอผ้า
3	กลุ่มอุตสาหกรรมตัดเย็บเสื้อผ้า	3, 5, 6	ตัดเย็บเสื้อผ้า
4	กลุ่มแม่บ้านสตรีถักเปด	1	ถักเปด
5	กลุ่มทำดอกไม้จันทน์	1, 2	ทำดอกไม้จันทน์
6	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	3	แปรรูปผลไม้
7	กลุ่มสตรีแม่บ้าน โลกซัพสงวน	4	ทำขนมเปีย
8	กลุ่มอาชีพสตรีแปรรูปอาหาร	3	ทำขนมกล้วยกวน
9	กลุ่มยุวเกษตรกรในร.ร.	1	ปลูกผักปลอดสารพิษ
10	ศูนย์ข้าวชุมชน	1	ธนาคารข้าว
11	กลุ่มออมทรัพย์	1	เงินทุนหมุนเวียนสำหรับทำนา-ทำไร่
12	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	2	เงินทุนหมุนเวียนสำหรับทำนา-ทำไร่
13	กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	3	เงินทุนหมุนเวียนสำหรับทำนา-ทำไร่
14	กลุ่มออมทรัพย์	4	เงินทุนหมุนเวียนสำหรับทำนา-ทำไร่
15	กลุ่มออมทรัพย์	5	เงินทุนหมุนเวียนสำหรับทำนา-ทำไร่
16	กลุ่มออมทรัพย์	6	เงินทุนหมุนเวียนสำหรับทำนา-ทำไร่
17	กลุ่มส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์	2	เลี้ยงสุกร
18	กลุ่มส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์	3	เลี้ยงสุกร
19	กลุ่มปลูกพืชเลี้ยงสัตว์	1, 3, 4-6	ปลูกพืช-เลี้ยงสัตว์
20	กลุ่มส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ	4, 5	เลี้ยงโคเนื้อ
21	กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงแม่พันธุ์โคเนื้อ	1, 6	เลี้ยงโคเนื้อ
22	กลุ่มวัวเยาวชน	4	เลี้ยงวัว
23	กลุ่มส่งเสริมอาชีพแม่บ้านเกษตรกร	3	แปรรูปผลผลิต
24	กลุ่มเกษตรกรทำไร่	1-6	ปลูกพืช-เลี้ยงสัตว์
25	กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน	1-6	เงินทุนหมุนเวียนประกอบอาชีพ
26	กลุ่ม กขคจ	1, 2, 4, 5	เงินทุนหมุนเวียนประกอบอาชีพ

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ที่	ชื่อกลุ่มเครือข่าย	หมู่ที่	กิจกรรม
27	กลุ่มสัจจะออมทรัพย์	3	เงินทุนหมุนเวียนประกอบอาชีพ
28	สหกรณ์ร้านค้าชุมชน	4	ขายสินค้า
29	ศูนย์พัฒนาครอบครัว	1-6	-
30	กลุ่มสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก	1 – 6	ออมเพื่อจัดสวัสดิการชุมชน

จากตารางที่ 4.1 ตำบลเขารวกมีการรวมตัวเป็นกลุ่มต่างๆถึง 30 กลุ่มประกอบด้วยกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับด้านทุน ด้านการผลิตทางการเกษตร การแปรรูป การทำหัตถกรรม กลุ่มด้านการบริการและกลุ่มด้านการพัฒนาครอบครัว

2.3 สภาพทางเศรษฐกิจของตำบลเขารวก

1) ข้อมูลเกี่ยวกับครัวเรือนและพื้นที่เพาะปลูกตำบลเขารวก ช่วงปี พ.ศ. 2551/2552 กล่าวโดยสรุปได้ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับครัวเรือนและพื้นที่เพาะปลูกตำบลเขารวกในช่วงปี 2551/ 2552

หมู่ที่	จำนวนครัวเรือน	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ทั้งหมด	พื้นที่ทำการเกษตร	พื้นที่ทำนา	พื้นที่ทำไร่	ไม่ยืนต้น	พื้นที่อื่นๆ
1	133	70	4233	1902	549	1323	30	2331
2	165	40	4690	2516	227	2289	-	2174
3	153	98	7696	3009	206	2802	1	4687
4	155	77	4948	2690	226	2464	1068	1496
5	133	88	4398	1791	723	1068	15	2607
6	164	52	4035	1680	178	1496	6	2355

จากตารางที่ 4.2 ตำบลเขารวกในแต่ละหมู่บ้านโดยภาพรวมมีจำนวนครัวเรือนเกษตรประมาณกึ่งหนึ่งของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดและมีพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทำไร่ รองลงมาเป็นพื้นที่ทำนา และปลูกไม้ยืนต้น

2) พื้นที่การปลูกพืชทั้งหมด ตำบลเขารวกมีพื้นที่ทำการเกษตรจำนวน 13,588 ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่เพาะปลูกพืชชนิดต่างๆ ดังนี้ คือ

ตารางที่ 4.3 แสดงพื้นที่การปลูกพืชทั้งหมด

ชนิดของพืชที่ปลูก	จำนวนไร่ที่มีการเพาะปลูก
ข้าว	2,109
ข้าวโพด	1,943
มันสำปะหลัง	6,137
ข้าวฟ่าง	1,284
ถั่วเขียว	610
ไม้ผล	37

จากตารางที่ 4.3 เมื่อพิจารณาชนิดของพืชที่ปลูกพบว่ามีการปลูกมันสำปะหลังมากที่สุด รองลงมาคือข้าว ข้าวโพดและข้าวฟ่าง

ภาพที่ 4.4 การเลี้ยงโคเนื้อในตำบลเขารวก

ภาพที่ 4.5 การเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร

ภาพที่ 4.6 พื้นที่เพาะปลูกข้าวฟ่างและมันสำปะหลัง

3) หน่วยธุรกิจ ในเขตตำบลเขารวก มีดังนี้

- ป่ามหลอด	จำนวน 9 แห่ง
- ป่ามหัวจ่าย	จำนวน 2 แห่ง
- โรงสี	จำนวน 3 แห่ง (หมู่ 1, 4, 5)
- ร้านซ่อมรถจักรยานยนต์	จำนวน 3 แห่ง
- ร้านจำหน่ายอาหาร	จำนวน 8 แห่ง
- ร้านจำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ด	จำนวน 19 แห่ง
- ลานมัน	จำนวน 1 แห่ง
- โรงรับซื้อข้าว	จำนวน 1 แห่ง
- ร้านซ่อมอิเล็กทรอนิกส์	จำนวน 2 แห่ง (หมู่ 1, 4)
- ร้านซ่อมรถเพื่อการเกษตร	จำนวน 2 แห่ง

3. ข้อมูลด้านการบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ

3.1 การโทรคมนาคม

- สถานีโทรทัศน์รับได้ 6 ช่อง คือ 3, 5, 7, 9, NBT, ไทย PBS
- โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน 6 ตู้ ได้แก่

หมู่ 1	จำนวน 2 ตู้
หมู่ 4	จำนวน 1 ตู้
หมู่ 5	จำนวน 3 ตู้

3.2 การไฟฟ้า

มีไฟฟ้าใช้ทุกหมู่บ้าน จำนวน 688 ครัวเรือน

- มีสายไฟฟ้าหลักเข้าไปถึงทุกหมู่บ้านตามถนนสายหลักแต่การเดินสายไฟฟ้าเข้าไปยังบ้านเรือนยังไม่ทั่วถึง

3.3 แหล่งน้ำธรรมชาติ มีลำคลอง จำนวน 10 สาย ได้แก่

1. คลองกกหาด หมู่ 1,4
2. คลองขุบหางไหล หมู่ 2,6
3. คลองขานาง หมู่ 3,6,2
4. คลองแก่งคันนา หมู่ 3 และหมู่ 4 (ตำบลหนองรี)
5. คลองหนองปลาไหล หมู่ 4,5
6. คลองชัยยาคำ หมู่ 2,4
7. คลองชีบาร์ หมู่ 1,5
8. คลองชัยไพร หมู่ 2
9. คลองหลังฝ้าย หมู่ 3
10. คลองลำสนธิ หมู่ 5

3.4 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีดังนี้

- บ่อน้ำตื้น	จำนวน	17 แห่ง
- บ่อบาดาล	จำนวน	61 แห่ง
- สระน้ำ	จำนวน	119 แห่ง
- ประปาหมู่บ้าน	จำนวน	14 แห่ง
- บ่อโยก	จำนวน	1 แห่ง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า พื้นที่ตำบลเขารวกนั้นเป็นพื้นที่ที่ค่อนข้างมีปัญหาในเรื่องน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งน้ำทำการเกษตร เพราะแม้ว่าจะมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติและที่สร้างขึ้นแต่พบว่ายังไม่เพียงพอแก่การเพาะปลูก เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นที่ราบสลับเนินสูงต่ำระหว่างภูเขา (ดังภาพที่ 4.4 – 4.6) มีลำคลองตัดผ่านเป็นช่วงสั้น ๆ แต่ไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้งได้เพียงพอ ไม่มีแหล่งต้นน้ำลำธาร การเพาะปลูกส่วนใหญ่เป็นการปลูกพืชไร่เศรษฐกิจเชิงเดี่ยวเพื่อการค้า ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของรายได้ที่สำคัญของคนในตำบลเขารวก

นอกจากนี้ข้อมูลในตารางที่ 4.1 ได้สะท้อนให้เห็นว่าในตำบลเขารวกมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มในระดับหมู่บ้านค่อนข้างมาก โดยพบว่าส่วนใหญ่เป็นการรวมกลุ่มเพื่อรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกและจัดการเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการทำเกษตร ทั้งการเลี้ยงสัตว์ การเพาะปลูก การแปรรูป ขณะที่องค์กรชุมชนที่รวมตัวกันเพื่อออมเงินสำหรับจัดสวัสดิการดูแลคนในท้องถิ่นยามเจ็บป่วยและเสียชีวิตโดยตรงมีเพียง 1 องค์กร คือ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก